

Nr. 376/C/380/III-5/2015
6 martie 2015

CONCLUZII

formulate de procuror în cauza nr.533/1/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție având ca obiect rezolvarea de principiu a chestiunii de drept vizând interpretarea dispozițiilor art.67 din Legea nr.192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator în sensul că medierea este o cauză de înlăturare a răspunderii penale distinctă de împăcarea prevăzută în art.159 din Codul penal, acordul de mediere, pentru a produce efecte juridice, nefiind limitat în timp de momentul citirii actului de sesizare a instanței

Prin încheierea din 21 ianuarie 2015 pronunțată în dosarul nr.9018/4/2014 (3969/2014), Curtea de Apel București – Secția I penală a adresat Înaltei Curți de Casație și Justiție solicitarea de a pronunța o hotărâre prin care să dea o rezolvare de principiu următoarelor chestiuni de drept :

„1. Dacă dispozițiile art.67 din Legea nr.192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator se interpretează în sensul că medierea este o cauză sui-generis de înlăturare a răspunderii penale sau este o modalitate a împăcării ca și cauză de înlăturare a răspunderii penale reglementată de dispozițiile art.159 din Codul penal.

2. Dacă medierea poate interveni numai până la citirea actului de sesizare potrivit dispozițiilor art.159 alin.3 din Codul penal sau poate interveni în tot cursul procesului penal”.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Urmare analizei de admisibilitate a sesizării efectuată în temeiul art.475 din Codul de procedură penală, a rezultat că instanța care sesizează este Curtea de Apel București – Secția I penală, investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, cauza se află în cursul judecății, problema de drept a cărei dezlegare se solicită nu a mai fost supusă examenului Înaltei Curți de Casație și Justiție, nestatuându-se asupra ei printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, iar de lămurirea respectivei chestiuni de drept depinde soluționarea pe fond a cauzei.

Curtea de Apel București – Secția I penală, consideră că medierea, ca și împăcarea și retragerea plângerii prealabile, are dublă natură juridică, atât de drept penal, cât și procesual penal, fiind deopotrivă o cauză care înlătură răspunderea penală, dar și o cauză care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale. Dispozițiile privind medierea se aplică numai în cauzele privind infracțiuni pentru care retragerea plângerii prealabile sau împăcarea părților înlătură răspunderea penală, însă, spre deosebire de acestea, medierea care vizează latura penală poate interveni oricând până la soluționarea definitivă a cauzei, nefiind supusă termenului prevăzut de art.159 alin.3 din Codul penal. Cât privește consecințele pe plan procesual penal, potrivit art.16 lit.g) din Codul de procedură penală, acțiunea penală nu mai poate fi pusă în mișcare, iar când a fost pusă în mișcare nu mai poate fi exercitată, în cazul încheierii unui acord de mediere în condițiile legii.

În concluzie, instanța opinează în sensul că medierea este o cauză sui-generis de înlăturare a răspunderii penale, iar nu o formă a împăcării.

*

*

*

Potrivit *art.67 alin.1 și 2 din Legea nr.192/2006* privind medierea și organizarea profesiei de mediator :

„(1) Dispozițiile din prezenta lege se aplică și în cauzele penale, atât în latura penală, cât și în latura civilă, după distincțiile arătate în prezenta secțiune.

(2) În latura penală a procesului, dispozițiile privind medierea se aplică numai în cauzele privind infracțiuni pentru care, potrivit legii, retragerea plângerii prealabile sau împăcarea părților înlătură răspunderea penală.”

Potrivit **art.69 alin.1 din Legea nr.192/2006** privind medierea și organizarea profesiei de mediator:

„(1) În cazul în care procedura de mediere se desfășoară *înaintea începerii procesului penal* și aceasta se încheie prin soluționarea conflictului și încheierea unei înțelegeri, potrivit art.56 alin.(1) lit.a), prin derogare de la dispozițiile art.157 alin. (3) din Codul penal, fapta nu va atrage răspunderea penală pentru făptuitorul cu privire la care conflictul s-a încheiat prin mediere.”

Potrivit **art.70 alin.1 din Legea nr.192/2006** privind medierea și organizarea profesiei de mediator :

„(1) În cazul în care medierea *cu privire la latura penală a cauzei* se desfășoară *după începerea procesului penal*, urmărirea penală sau, după caz, *judicata* se poate suspenda, în temeiul prezentării de către părți a contractului de mediere.”

Potrivit **art.159 alin.1, 2 și 3 din Codul penal** :

„(1) Împăcarea poate interveni în cazul în care punerea în mișcare a acțiunii penale s-a făcut din oficiu, dacă legea o prevede în mod expres.

(2) Împăcarea înlătură răspunderea penală și stinge acțiunea civilă.

(3) Împăcarea produce efecte numai cu privire la persoanele între care a intervenit și dacă are loc până la citirea actului de sesizare a instanței.”

Potrivit **art.228 alin.1 din Codul penal** :

„(1) Luarea unui bun mobil din posesia sau detenția altuia, fără consimțământul acestuia, în scopul de a și-l însuși pe nedrept, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.”

Potrivit **art.229 alin.1 lit.b) și d) din Codul penal** :

„(1) Furtul săvârșit în următoarele împrejurări:

.....

b) în timpul nopții;

....

d) prin efracție, escaladare sau prin folosirea fără drept a unei chei adevărate ori a unei chei mincinoase;

.....

se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani.”

Potrivit **art.231 alin.2 din Codul penal** :

„(2) În cazul faptelor prevăzute la art.228, **art.229 alin.(1)**, alin.(2) lit.b) și c) și art.230, **împăcarea înlătură răspunderea penală.**”

Potrivit **art.16 alin.1 lit.g din Codul de procedură penală** :

„ (1) Acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, iar când a fost pusă în mișcare nu mai poate fi exercitată dacă:

.....

g) a fost retrasă plângerea prealabilă, în cazul infracțiunilor pentru care retragerea acesteia înlătură răspunderea penală, a intervenit împăcarea ori **a fost încheiat un acord de mediere în condițiile legii.**”

Potrivit **art.23 alin.1 din Codul de procedură penală** :

„(1) În cursul procesului penal, cu privire la pretențiile civile, inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente pot încheia o tranzacție sau un acord de mediere, potrivit legii.”

Potrivit **art.25 alin.5 din Codul de procedură penală** :

„ (5) În caz de achitare a inculpatului sau de încetare a procesului penal, în baza **art. 16 alin. (1) lit. b) teza întâi, lit. e), f), g), i) și j)**, precum și în cazul prevăzut de art. 486 alin. (2), **instanța lasă nesoluționată acțiunea civilă.**”

Potrivit **art.426 alin.1 lit.b) din Codul de procedură penală** :

„(1) Împotriva hotărârilor penale definitive se poate face contestație în anulare în următoarele cazuri:

.....

b) când inculpatul a fost condamnat, deși existau probe cu privire la o cauză de încetare a procesului penal.”

*

În prezenta cauză, prin sentința penală nr.2341 din data de 25 iunie 2014, pronunțată de Judecătoria Sectorului 4 București în dosarul nr.9018/4/2014, s-a dispus condamnarea inculpaților M.D.A, G.D., D.D.N., R.D. și G.E., la pedepse cuprinse între un an și un an și patru luni închisoare, pentru săvârșirea a câte două infracțiuni de furt calificat prevăzute de art.228 alin.1 – art.229 alin.1 lit.b și d din Codul penal cu aplicarea art.77 lit.a din același cod, pentru inculpatul G.E., cu aplicarea și a art.41 alin.1 din Codul penal în cazul uneia dintre infracțiuni. Prin aceeași hotărâre s-a luat act că persoanele vătămate nu s-au constituit părți civile în cauză.

În fapt, s-a reținut că, în noaptea de 9 / 10 martie 2014, în jurul orei 23⁰⁰-24⁰⁰, inculpații au pătruns prin escaladarea gardului împrejmuitor în curtea Pieței de Gros București, de unde au sustras mai multe bunuri din standurile aparținând a două societăți comerciale, persoane vătămate, ulterior sustrăgând și doi acumulatori auto de la un autocamion parcat în aceeași curte, aparținând altei societăți comerciale, persoană vătămată. Inculpatul G.E. a încheiat acorduri de mediere cu toate cele trei persoane vătămate.

Medierea reprezintă o modalitate de soluționare a conflictelor pe cale amiabilă care poate interveni atât în cauzele civile, cât și în cele penale, iar în cazul acestora din urmă, atât în latura penală, cât și în latura civilă.

Din perspectiva dreptului penal substanțial, medierea este o cauză care înlătură caracterul penal al faptei, aplicabilă, potrivit art.67 alin.2 din Legea nr.192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, numai în cauzele privind infracțiuni pentru care, potrivit legii, retragerea plângerii prealabile sau împăcarea părților înlătură răspunderea penală. O primă concluzie ce se desprinde din interpretarea *per a contrario* a dispozițiilor legale anterior menționate este că, **în latura civilă a cauzei penale, medierea nu este limitată la infracțiunile pentru care retragerea plângerii prealabile sau împăcarea părților înlătură răspunderea penală**, acordul de mediere putându-se încheia în cazul oricărei infracțiuni.

Din perspectiva dreptului penal procesual, consecințele încheierii unui acord de mediere în condițiile legii sunt, conform art.16 alin.1 lit.g) din Codul de procedură penală, imposibilitatea punerii în mișcare sau exercitării acțiunii penale. Deși textul anterior menționat conferă aceleași efecte și retragerii plângerii prealabile, în cazul infracțiunilor pentru care retragerea acesteia înlătură răspunderea penală, și împăcării părților, cele trei instituții juridice nu sunt însă identice, fiecare dintre acestea având domenii de aplicare, condiții de încheiere și termene specifice, ceea ce le conferă un regim juridic distinct.

a. Astfel, ***retragerea plângerii prealabile operează în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile.***

Din perspectiva *laturii penale a procesului penal*, potrivit dispozițiilor art.158 alin.2 din Codul penal, retragerea plângerii prealabile *înlătură răspunderea penală a persoanei cu privire la care plângerea a fost retrasă*. Regula nu este aplicabilă în cazul lipsei plângerii prealabile întrucât dispozițiile art.157 alin.3 din Codul penal instituie indivizibilitatea activă a plângerii prealabile, fapta atrăgând răspunderea penală a tuturor persoanelor fizice sau juridice care au participat la săvârșirea acesteia, chiar dacă plângerea prealabilă s-a făcut numai cu privire la una dintre acestea. Altfel spus introducerea plângerii prealabile produce efecte *in rem*, iar retragerea acesteia, *in personam*. În ceea ce privește momentul procesual până la care retragerea plângerii prealabile poate interveni pentru a produce consecințe juridice, acesta este reglementat prin dispozițiile art.158 alin.1 din Codul penal care prevăd că retragerea poate interveni *până la pronunțarea unei hotărâri definitive*.

Din perspectiva *laturii civile a procesului penal*, câtă vreme nu există și în cazul retragerii plângerii prealabile o dispoziție echivalentă celei prevăzute în art.159 alin.2, teza ultimă din Codul penal, rezultă că legiuitorul *nu îi atribuie și acesteia efectul înlăturării răspunderii civile*. O atare concluzie, este confirmată și de dispozițiile art.25 alin.5 din Codul de procedură penală, potrivit cărora instanța penală lasă nesoluționată acțiunea civilă, printre altele, în caz de încetare a procesului penal, prin retragerea plângerii prealabile.

b. *Împăcarea părților operează în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale s-a făcut din oficiu, dacă legea o prevede în mod expres*.

Din perspectiva *laturii penale a procesului penal*, împăcarea produce efecte *in personam*, numai cu privire la persoanele între care a intervenit și înlătură, potrivit art.159 alin.2 teza întâi din Codul penal, *răspunderea penală*. În ceea ce privește momentul procesual până la care poate interveni pentru a produce efecte juridice, acesta este prevăzut în art.159 alin.3 din Codul penal, respectiv *până la citirea actului de sesizare a instanței*.

Din perspectiva *laturii civile a procesului penal*, împăcarea *stinge acțiunea civilă*, conform art.159 alin.2, teza ultimă din Codul penal.

Prin noile dispoziții penale s-a încercat separarea cauzelor care înlătură răspunderea penală, prevăzându-se, în principiu, că retragerea plângerii prealabile este posibilă la infracțiunile pentru care acțiunea penală s-a pus în

mișcare la plângerea prealabilă, iar împăcarea, la infracțiunile pentru care acțiunea penală s-a pus în mișcare din oficiu.

c. *Medierea operează în cazul infracțiunilor pentru care, potrivit legii, retragerea plângerii prelabile sau împăcarea părților înlătură răspunderea penală.*

Din perspectiva *laturii penale a procesului penal*, medierea are ca efect, potrivit art.69 alin.1 din Legea nr.192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, *înlăturarea răspunderii penale pentru făptuitorul cu privire la care conflictul s-a încheiat prin mediere*. Altfel spus, medierea produce efecte *in personam*. Potrivit aceluiași text, procedura de mediere se poate desfășura chiar *înaintea începerii procesului penal*, ceea ce o distinge de celelalte două instituții juridice anterior amintite. Potrivit art.70 alin.1 din Legea nr.192/2006 medierea se poate desfășura și *după începerea procesului penal*, atât în cursul urmăririi penale cât și al judecătii. În ceea ce privește termenul până la care medierea poate interveni cu privire la latura penală a cauzei, cum textul nu distinge cu privire la un anumit stadiu al judecătii, rezultă că acordul de mediere se poate încheia *oricând în cursul acesteia, până la rămânerea definitivă a hotărârii*.

Totodată, legea specială nu cuprinde dispoziții distincte în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prelabile de către persoana vătămată și cele pentru care acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu, ceea ce conduce la concluzia că efectele juridice ale medierii, pe latură penală, sunt aceleași în ambele ipoteze.

Din perspectiva *laturii civile a procesului penal*, medierea are ca efect *stingerea acțiunii civile*, în modalitatea în care părțile s-au înțeles prin acordul de mediere. *Pe latura civilă a procesului penal* medierea nu este limitată doar la cauzele privind infracțiunea pentru care retragerea plângerii prelabile sau împăcarea părților înlătură răspunderea penală, ci, astfel cum arătam anterior, *acordul de mediere se poate încheia în cazul oricărei infracțiuni*. Distincția pe care legiuitorul o face în cuprinsul art.70 alin.1 din Legea nr.192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, prevede posibilitatea suspendării judecătii în ipoteza în care medierea privește latura penală a cauzei, ceea ce justifică susținerea că *judecata nu poate fi suspendată atunci când contractul de mediere vizează doar latura civilă a cauzei penale*. În

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

același timp dacă acordul de mediere nu vizează decât latura penală a cauzei, *instanța va lăsa nesoluționată acțiunea civilă*, potrivit art.25 alin.5 din Codul de procedură penală.

Ca și retragerea plângerii prealabile și împăcarea, și încheierea unui acord de mediere, dacă nu s-a dispus suspendarea judecății, constituie cazuri de contestație în anulare, atunci când inculpatul a fost condamnat, deși existau probe cu privire la existența vreuneia dintre cele trei cauze de încetare a procesului penal mai sus-amintite.

Din cele arătate rezultă că medierea este o cauză de sine stătătoare de înlăturare a răspunderii penale, cu regim juridic distinct, necondiționat, nici măcar prin norme de trimitere, de instituția împăcării.

Concluzionând, apreciem că *medierea este o cauză de înlăturare a răspunderii penale, având drept consecință împiedicarea punerii în mișcare sau exercitării acțiunii penale, acordul de mediere putându-se încheia atât înaintea începerii procesului penal, cât și în tot cursul acestuia, în faza de urmărire penală, în faza de judecată în fond și în apel, nefiind limitat în timp de momentul citirii actului de sesizare.*

*

Având în vedere cele expuse, în temeiul art.475 – 477 din Codul de procedură penală, solicităm Înaltei Curți de Casație și Justiție să dea următoarea dezlegare chestiunii de drept cu judecata căreia a fost investită :

„1. Dispozițiile art.67 din Legea nr.192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator se interpretează în sensul că medierea este o cauză de înlăturare a răspunderii penale distinctă de împăcarea prevăzută în art.159 din Codul penal.

2. Acordul de mediere, pentru a produce efecte juridice, nu este limitat în timp de momentul citirii actului de sesizare a instanței”.

**PROCUROR GENERAL,
Tiberiu-Mihail NIȚU**